

CONSILIUL AUDIOVIZUALULUI AL REPUBLICII MOLDOVA

DECIZIA nr. 160

din 26 mai 2023

Cu privire la aprobarea Metodologiei de monitorizare a discursului care incită la ură în conținuturile media audiovizuale

În conformitate cu prevederile art. 75 alin. (3) lit. h) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, Consiliul Audiovizualului elaborează, aprobă și supraveghează punerea în aplicare a metodologiilor de monitorizare a conținuturilor serviciilor media audiovizuale liniare și neliniare, precum și ale serviciilor de platformă de partajare a materialelor video.

Prin Decizia nr. 343 din 11.11.2022, în vederea asigurării transparenței în procesul decizional, Consiliul Audiovizualului a suspendat consultările publice proiectul deciziei cu privire la Metodologia de monitorizare a discursului care incită la ură în conținuturile media audiovizuale.

Metodologia are la bază Ghidul pentru evaluarea și prelucrarea cazurilor de discurs de ură „Combaterea discursului de ură în media audiovizuală din Republica Moldova”, elaborat ca parte a proiectului „Consolidarea accesului la justiție prin mecanisme de remediere non-judiciară pentru victimele discriminării, ale discursului instigator la ură și ale infracțiunilor motivate de prejudecată în Parteneriatul Estic”, finanțat de Uniunea Europeană și Consiliul Europei și implementat de Consiliul Europei în cadrul Parteneriatului pentru Buna Guvernare II, 2019-2022.

În temeiul art. 75 din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018,

Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova DECIDE:

1. Se aprobă Metodologia de monitorizare a discursului care incită la ură în conținuturile media audiovizuale (se anexează).
2. Controlul asupra executării prezentei decizii se pune în sarcina Direcției control servicii media audiovizuale.
3. Prezenta decizie intră în vigoare la data adoptării, se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web oficială a Consiliului Audiovizualului.

PREȘEDINTĂ

Liliana VIȚU-EȘANU

Metodologia de monitorizare a discursului de ură în conținuturile media audiovizuale

Preambul

Discursul de ură este un concept larg care implică intenția de a degrada, intimidă, instiga la ură, violență și discriminare, exploatănd emoțiile primare și puternice ale oamenilor, precum și repetiția ideilor stereotipizate. De obicei, discursul de ură identifică o anumită persoană sau un grup de persoane drept un dușman pe care să-l denigreze pe baza caracteristicilor ei/lor, ducând la marginalizarea, stigmatizarea și discriminarea, *inter alia*, a persoanelor sau a grupurilor care ar putea fi deja într-o poziție vulnerabilă în societate și încurajarea unui climat bazat pe violență și represiune împotriva acestor grupuri, inclusiv prin legitimarea utilizării violenței împotriva lor. Persoanele care răspândesc discursul de ură doresc să-l prezinte ca fiind „normal”, iar opiniile lor ca fiind acceptabile, chiar justificabile invocând, de regulă, dreptul la libertatea de opinie și libertatea de exprimare. În situațiile în care răspândirea și influența discursului de ură nu sunt prevenite, aceste idei găsesc teren fertil, devin un artificiu acceptabil din punct de vedere social și pot produce consecințe negative și periculoase în societate.

Discursul de ură trebuie perceput din perspectiva scopului dorit și a efectelor pe care acest tip de discurs poate să le inducă sau este probabil să le inducă. De asemenea, acesta trebuie evaluat în contextul societății date și a conotațiilor istorice, culturale, politice și ale tuturor celorlalte conotații importante. În acest sens, întrucât fiecare formă de discurs apare într-un context istoric și cultural specific, un discurs care nu este periculos într-un anumit context poate deveni un discurs instigator la ură într-un alt context.

Deciziile cu privire la discursul de ură trebuie să fie încadrate în contextul libertății de exprimare și a limitelor acesteia, și să considere ca atare un discurs de ură doar în cazurile în care discursurile umilesc, intimidează sau incită la ură, violență sau discriminare împotriva unei persoane sau a unui grup de persoane pe motive de sex, rasă, etnie, naționalitate, religie sau convingeri religioase, dezabilitate, nevoi speciale, vârstă, orientare sexuală, origine socială sau în orice altă circumstanță care împiedică sau pune în pericol recunoașterea sau exercitarea de către o persoană a drepturilor și libertăților sale. Astfel de cazuri arbitrează inevitabil între libertățile „rivale”, cum ar fi dreptul la libertatea de exprimare și punerea în aplicare a obiectivelor politicii publice, de exemplu, protecția publicului împotriva diseminării conținutului dăunător și, în acest context, ar trebui acordată o atenție deosebită fiecărui caz, particularităților și contextului acestuia. Aceste arbitraje trebuie făcute într-o manieră subtilă, asigurându-se că se respectă echilibrul fragil între restricțiile legale și legitime ale libertății de exprimare și nevoia de a respecta acest drept.

Documentele de stabilire a standardelor oferite sunt cele de la nivelul Organizației Națiunilor Unite, Uniunii Europene și a Consiliului Europei, care oferă o serie de instrumente obligatorii din punct de vedere juridic pentru protecția drepturilor omului, precum și recomandări și principii directe, concentrându-se pe aspecte legate de dreptul la libertatea de exprimare și derogările sale, precum și interzicerea discriminării, sexismului, urii rasiale etc. Metodologia pune accent pe instrumentele Consiliului Europei, datorită poziției sale ca instituție europeană pentru drepturile omului, dar și datorită faptului că jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare - *CtEDO*),

una dintre instituțiile fundamentale ale Consiliului Europei pentru protecția drepturilor omului, este o resursă bogată și cuprinzătoare de surse și recomandări.

Dreptul la libertatea de exprimare regăsit, *inter alia*, în Articolul 10 din Convenția pentru protecția drepturilor omului și a libertăților fundamentale și în Articolul 19 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, este un drept fundamental al omului și o condiție de bază pentru o societate democratică, a cărei lipsă sau utilizare abuzivă indică țesutul nedemocratic grav al unei societăți. Dreptul la libertatea de exprimare permite dezbaterea, confruntarea opiniilor și prezentarea unor argumentări diferite și divergente, menținând premisa unei baze sociale sănătoase. Fără acesta și, în special, fără moștenirea încrederii în valorile și importanța acestuia, democrația dispăre și componenta autoritară sau chiar totalitară a societății acoperă liberul arbitru.

Spre deosebire de alte drepturi ale omului, dreptul la libertatea de exprimare nu este un drept absolut, întrucât acesta comportă îndatoriri și responsabilități. Tratatelor internaționale relevante prevăd că exercitarea dreptului la libertatea de exprimare poate fi supusă formalităților, condițiilor, restricțiilor sau sancțiunilor prevăzute de lege și care sunt necesare într-o societate democratică, în interesele securității naționale, integrității teritoriale sau siguranței publice, „*pentru apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești*”.

Formele derogatorii ale dreptului la libertatea de exprimare pot fi găsite în discursurile de ură și în alte forme nepermise de comunicări sexiste, discriminatorii sau alte forme intolerante, care, așa cum au fost menționate în numeroase ocazii de CtEDO, sunt „*conținuturi de comunicare a căror plasare pe „piața de idei și informații” este semnificativ susceptibilă la așa-numitele excepții limitative.*

În privința definițiilor legale ale termenului, ar trebui menționat că multe coduri penale din întreaga lume au dispoziții definitorii și interzic discursul de ură, tratându-l ca pe o infracțiune. De exemplu, Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței, în Recomandarea sa de Politică Generală nr. 15: Combaterea discursurilor instigatoare la ură din 2016, prevede că discursul instigator la ură: „*Presupune utilizarea unei sau mai multor forme de exprimare particulare – și anume, justificarea, promovarea sau incitarea denigrării, urii sau defăimării unei persoane sau a unui grup de persoane, cât și orice hărțuire, insultare, stereotipare negativă, stigmatizare ori amenințare a acelei persoane sau grup de persoane și justificarea tuturor acestor tipuri de exprimare – care se bazează pe o listă neexhaustivă a caracteristicilor personale sau a statutului care include „rasă”, culoare, limbă, religie sau convingeri religioase, naționalitate sau origine națională sau etnică, precum și descendență, vârstă, dizabilitate, sex, gen, identitate de gen și orientare sexuală.*”

În mai 2022 Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a adoptat Recomandarea CM/Rec(2022)16 a Comitetului de Miniștri către Statele membre privind combaterea discursului de ură, care oferă o definiție revizuită a discursului de ură.

Informații suplimentare pot fi găsite în Principiile Camden, un set de principii dezvoltate de organizația internațională, „Article 19”, care reprezintă o interpretare progresivă a legislației internaționale și a standardelor privind echilibrul dintre dreptul la libertatea de exprimare și egalitate. În contextul discursului de ură, Principiile Camden afirmă:

- a) Termenii „ură” și „ostilitate” se referă la emoții intense și iraționale de rușine, dușmănie și detestare față de o persoană sau un grup țintă.

- b) Termenul „promovare” urmează să fie înțeles drept intenția de a promova ura în mod public față de o persoană sau un grup țintă.
- c) Termenul „incitare” se referă la declarații despre grupurile naționale, rasiale sau religioase care creează un risc iminent de discriminare, ostilitate sau violență împotriva persoanelor care fac parte din aceste grupuri.

Directiva serviciilor mass-media audiovizuale/Directiva 2018/1808 de modificare a Directivei 2010/13/UE conține următoarele prevederi: *„Fără a aduce atingere obligației statelor membre de a respecta și de a proteja demnitatea umană, statele membre se asigură prin mijloace corespunzătoare că serviciile mass-media audiovizuale prestate de furnizorii de servicii mass-media aflați în jurisdicția lor nu conțin: 1. Incitări la violență sau ură împotriva unui grup de persoane ori a unui membru al unui grup, bazate pe oricare dintre motivele menționate la articolul 21 din Cartă.”*

Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, adoptat în anul 2018, este singura lege organică din Republica Moldova care reglementează discursul de ură într-o variantă extinsă (articolul 1) și stabilește sancțiuni clare pentru acest tip de discurs în media audiovizuale: *„Discurs care incită la ură – mesaj care propagă, incită, promovează sau justifică ura rasială, xenofobia, antisemitismul sau alte forme de ură fondate pe intoleranță sau discriminare pe criterii de sex, de rasă, de naționalitate, de religie sau credință, de dizabilitate sau de orientare sexuală.”*

Prin articolul 11, Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova interzice programele audiovizuale susceptibile de a propaga, incita, promova sau justifica ura rasială, xenofobia, antisemitismul sau alte forme de ură fondate pe intoleranță sau pe discriminarea pe criterii de sex, de rasă, de naționalitate, de religie, de dizabilitate sau de orientare sexuală. Articolul 17, alin. (3), interzice în spațiul audiovizual național difuzarea programelor ce constituie discurs care incită la ură, iar prin articolul 18 este interzisă utilizarea limbajului sexist, o formă apropiată discursului de ură, și a scenelor de violență și comportament degradant față de femei și bărbați în serviciile media audiovizuale.

Consiliul Audiovizualului monitorizează dacă furnizorii de servicii media audiovizuale promovează sau generează conținut care incită la violență, ură sau discriminare și poate aplica sancțiuni cu amenzi de la 40 000 de lei până la 70 000 de lei pentru prima încălcare, de la 70 000 de lei până la 100 000 de lei pentru încălcări repetate, și retragerea licenței de emisie după aplicarea graduală a sancțiunilor (articolul 84, alin. (9)).

Monitorizarea și evaluarea potențialelor cazuri de discurs de ură

Metodologia de monitorizare a discursului care incită la ură în conținuturile media audiovizuale se bazează pe două instrumente internaționale folosite în procesul de evaluare și sancționare a discursului de ură, și anume Planul de acțiune Rabat și triplul test CtEDO.

Indiferent dacă se întâmplă în audiovizual sau în mediul online, nu a fost niciodată ușor să se facă o distincție între libertatea legitimă de exprimare și discursul ilegal de ură și discriminare. Nu toate cazurile pot fi exemple clare de discurs de ură și nici declarațiile de ură nu trebuie neapărat să fie exprimate în mod direct.

Având în vedere circumstanțele naționale politice, istorice, sociale și economice, și, de asemenea, ținând cont de importanța formelor permise ale dreptului la libertatea de exprimare și examinând fiecare caz în parte, evaluările în procesul de monitorizare ar trebui să se bazeze pe Planul de acțiune Rabat, care include: (1) *contextul social și politic*, (2) *statutul vorbitorului*, (3) *intenția de*

a incita audiența împotriva unui grup țintă, (4) conținutul și forma discursului, (5) amploarea diseminării acestuia și (6) probabilitatea de vătămare, inclusiv iminența.

Fiecare caz potențial trebuie examinat din perspectiva triplului test CtEDO: *Restricțiile dreptului la libertatea de exprimare trebuie să fie prevăzute de lege; Restricțiile trebuie să se bazeze pe unul dintre scopurile legitime ale legii; Restricțiile trebuie să fie strict necesare și proporționale cu obiectivul urmărit.*

În cadrul monitorizării discursului care incită la ură în conținuturile media audiovizuale se va lua în calcul toate elementele oricărui potențial caz de discurs de ură pe baza intereselor publice (promovarea diversității culturale, promovarea egalității de gen, alături de protecția minorilor etc.), pe baza fundamentelor și procedurilor democratice pentru a menține echilibrul între diferite drepturi și libertăți și pentru a ține la distanță multe interese speciale. Una dintre cerințele de luat în considerare este efectul probabil asupra audienței discursului care poate fi considerat discurs de ură. Mai exact, trebuie să se stabilească dacă discursul încurajează sau pare să încurajeze, sau să incite la infracțiuni și dacă sunt incluse îndemnuri explicite sau implicite la acțiune, ce declarații se fac și cum se fac; care sunt așteptările publicului; identitatea vorbitorului; și contextul mai larg în care sunt făcute declarațiile (de exemplu, afirmațiile vorbitorului individual au fost contestate în cadrul unui program, de exemplu, de către un intervievator). Este important de reținut că potențiala incitare la infracțiuni nu înseamnă că acțiunile propriu-zise sugerate în discursul de ură trebuie, de fapt, să fie făcute în mod explicit, incitarea în sine este un act nepermis.

Pericolul cu privire la discursul de ură este dat de faptul că acesta poate crea, într-adevăr, un risc clar și imediat de incitare la ură, violență sau discriminare împotriva unei persoane sau a unui grup din diferite motive. Și mai important este faptul că acesta poate fi interpretat de public ca incitare la ură, violență, dezordine și revolte, sau care ar putea provoca sau incita la infracțiuni.

Un alt element de luat în considerare este modul în care jurnaliștii și/sau furnizorii de servicii media sunt implicați în potențiale cazuri de discurs de ură. Situațiile în care jurnaliștii sau mijloacele de informare în masă nu sunt responsabili pentru proliferarea discursului de ură sunt atunci când au un rol în indicarea unei probleme de interes public și nu contribuie în niciun fel la diseminarea declarațiilor de ură. Punerea în lumină a evenimentelor din societate, care ar putea include raportarea sau dezbaterea despre probleme rasiste/naționaliste etc., este o chestiune de interes public și se încadrează în dreptul la libertatea de exprimare protejat, atâta timp cât jurnaliștii și mijloacele de informare în masă nu iau parte activă, nu se alătură și/sau nu consolidează discursul de ură.

Discursuri de ură pot fi găsite în transmiterea în direct a mitingurilor politice sau a evenimentelor importante, unde participanții sau vorbitorii din cadrul evenimentului pot folosi discursuri de ură sau declarații derogatorii și discriminatorii. Chiar dacă evenimentul este difuzat, furnizorul de servicii media nu este considerat responsabil, dacă s-a degrevat de astfel de declarații.

Pentru a stabili dacă un anumit conținut constituie discurs ce incită la ură, reprezentanții Consiliului Audiovizualului implicați în procesul de control a potențialelor cazuri de ură, vor răspunde la un set de întrebări conform Anexei. Acestea au menirea, pe de o parte, să stabilească datele tehnice ale cazului de discurs de ură (când și unde a fost înregistrat cazul; cine este autorul; cine este persoana/grupul afectat(ă) de discursul de ură etc.), iar pe de altă parte, după evaluarea calitativă, să ofere suportul necesar în vederea formulării/argumentării/justificării deciziei pro sau contra sancționare.

I. Date generale

Denumirea serviciului media	Titlul și profilul tematic al programului audiovizual:	Categoria serviciului media conform clasificatorului aprobat de CA:	Durata programului audiovizual
	a) Știri și actualități; b) Dezbateri; c) Divertisment; d) Satiră/umor; e) Altul (se indică)	a) Local; b) Regional; c) Național	

II. Contextul

Este foarte important ca în procesul de evaluare a anumitor declarații care pot instiga la discriminare, ostilitate sau violență împotriva unei persoane sau a unui grup de persoane și care pot avea o influență directă atât asupra intenției, cât și a cauzalității, să fie analizat și contextul social și politic, prevalent la momentul când acest discurs a avut loc sau a fost diseminat. Prin urmare, vor fi luate în considerare întrebările de mai jos pentru a evalua contextul discursului de ură.

Tema/subiectul programului audiovizual în care a fost înregistrat discursul de ură	Subiectul este perceput în societate ca fiind:	Subiectul este de interes public:	Contextul social și/sau politic specific din societate în momentul în care a fost diseminat discursul de ură:
	a) Important; b) Neimportant; c) Sensibil; d) Controversat <i>Notă: Un subiect important se referă la evenimente, fapte etc. care vizează întreaga societate și îi influențează viața (de exemplu: alegeri, decizii ale Guvernului/Parlamentului/șefului statului, autorităților publice locale, manifestații de amploare, pandemie, război ș.a.)</i> <i>Un subiect neimportant se referă la evenimente, fapte etc. care nu influențează viața comunității (fapte diverse)</i> <i>Un subiect sensibil reprezintă subiectul care aduce atingere valorilor indivizilor, și care este obiectul dezbaterilor în societate. Poate suscita sentimente de indignare, deranj, abjecție sau dispreț din partea unei părți a societății (limba română/moldovenească, minoritățile sexuale, NATO ș.a.)</i> <i>Un subiect controversat reprezintă subiectul în jurul căruia există cel puțin două opinii diferite cu privire la anumite aspecte principiale și asupra căruia nu s-a ajuns la un consens sau o opinie general acceptată</i>	a) Da; b) Nu <i>Notă: Codul administrativ al Republicii Moldova definește interesul public drept interesul care „vizează ordinea de drept, democrația, garantarea drepturilor și a libertăților persoanelor, precum și obligațiile acestora, satisfacerea necesităților sociale, realizarea competențelor autorităților publice, funcționarea lor legală și în bune condiții”</i> <i>Legea cu privire la libertatea de exprimare: interes public – interes al societății (și nu simpla curiozitate a indivizilor) față de evenimentele ce țin de exercitarea puterii publice într-un stat democratic sau față de alte probleme care, în mod normal, trezesc interesul societății sau al unei părți a ei;</i> <i>În literatura de specialitate, unii autori definesc informațiile de interes public ca fiind: „orice date sursa cărora sunt instituțiile publice. La ele se referă: instituții ale administrației de stat, naționale, locale, instituții cu vocație națională, autoritățile naționale ș.a. sau chiar instituții de drept privat,</i>	a) Alegeri; b) Sărbători (inclusiv religioase); c) Întruniri ale minorităților (sexuale, etnice, lingvistice etc.); d) Aniversări ale evenimentelor istorice; e) Revolte sociale; f) Evenimente economice, culturale, care vizează sănătatea publică etc.); g) Altul (se indică)

		<p><i>dacă acestea folosesc în activitatea lor resurse publice (bugete, proiecte, personal, resurse materiale ș.a.).</i></p> <p><i>Un exemplu de subiect de interes public ar fi o decizie politică care afectează economia, mediul sau drepturile cetățenilor, precum și orice subiecte legate de sănătatea publică sau siguranța oamenilor. De asemenea, felul în care se cheltuie banii din bugetul de stat, la care contribuie fiecare cetățean, este unul dintre principalele subiecte de interes pentru societate. În plus, probleme legate de justiție, corupție sau abuzurile din partea autorităților sunt, de asemenea, teme de interes public. Și acțiunile unui funcționar public în timpul exercitării atribuțiilor sale de muncă sunt informații de interes public. În același timp, aspectele care țin de viața sa personală nu sunt date cu caracter public atât timp, cât nu afectează în vreun fel anume interesul public</i></p>	
--	--	---	--

III. Vorbitorul

Cu cât autorul discursului are mai multă influență publică, cu atât discursul poate fi considerat mai grav. Întrebările de mai jos se vor lua în considerare pentru a evalua rolul/poziția vorbitorului în diseminarea discursului de ură.

<p>Autorul/autorii discursului de ură, inclusiv dacă jurnalistul este sursa discursului de ură (nume și prenume)</p>	<p>Declarațiile incită la discriminare, ostilitate sau violență împotriva persoanei/grupului țintă și/sau sunt destinate să incite audiența împotriva persoanei/grupului țintă?</p> <p>a) Da; b) Nu</p>	<p>Pasajul care constituie potențial discurs de ură (redare fidelă): „...”</p> <p><i>Notă: controlorul va analiza cuvintele, sintagmele, propozițiile etc., care constituie discurs de ură, în conformitate cu definițiile pentru termenii de</i></p> <p><i>a) „ură” și „ostilitate” (se referă la emoții intense și iraționale de rușine, dușmănie și detestare față de un grup țintă);</i></p> <p><i>b) „promovare” (intenția de a promova ura în mod public față</i></p>	<p>Statutul vorbitorului (vorbitorilor) în societate:</p> <p>a) Cetățean de rând; b) Expert/specialist; c) Funcționar de stat; d) Politician; e) Jurnalist (inclusiv vlogger, influencer social media?); f) Altul (se indică)</p>	<p>Vorbitorul este perceput de către public ca fiind:</p> <p>a) Persoană notorie/necunoscută publicului larg; b) Persoană în care oamenii au încredere/nu au încredere; c) Persoană influentă/neinfluentă</p> <p><i>Notă: Pentru stabilirea nivelului de influență a unei persoane, a gradului de popularitate și/sau încredere publică se vor analiza surse precum rețelele sociale, sondajele de</i></p>
---	--	--	--	---

		<i>de un grup țintă); c) „incitare” (se referă la declarații despre grupurile naționale, rasiale sau religioase care creează un risc iminent de discriminare, ostilitate sau violență împotriva persoanelor care fac parte din aceste grupuri)</i>		<i>opinie acreditate, evaluările electorale, alte studii relevante</i>
Autorul discursului apare frecvent în calitate de invitat în dezbaterile publice, indiferent pe ce platformă acestea au loc? a) Da; b) Nu	Vorbitorul: a) Își exprimă opinia în nume personal; b) Reprezintă o organizație/instituție? <i>Notă: Dacă autorul discursului de ură este funcționar public de rang înalt, impactul mesajului respectiv va fi, prin urmare, mult mai mare. Pe lângă faptul că sunt bine cunoscute în societate, astfel de autorități titulare sunt și actori influenți care pot stabili și direcționa discursul public și pot influența opiniile și atitudinile, și schimbările lor</i>		Cum este percepută instituția/organizația pe care o reprezintă vorbitorul de către public? a) Ca o instituție/organizație importantă; b) Ca o instituție/organizație activă; c) Ca o instituție/organizație mai puțin cunoscută; d) Alta (se indică)	

IV. Intenția de a incita publicul împotriva unei persoane/grupuri țintă

În procesul de analiză este recomandată analiza intenției autorului/autorilor discursului de ură care se referă la acțiunea de „a îndemna” și „a instiga” la acțiune. În această privință, este necesar să existe o relație triunghiulară între obiectul și subiectul discursului, precum și audiența căreia îi este adresat. Vor fi luate în considerare întrebările de mai jos pentru a analiza intenția autorului/autorilor de a incita publicul împotriva unei persoane sau a unui grup țintă.

Declarațiile includ elemente de promovare și incitare la ură, discriminare sau violență împotriva anumitor grupuri sau a reprezentanților acestora? a) Da; b) Nu <i>Notă: În cazul răspunsului cu „da” la această întrebare, controlorul va indica pasajul exact care conține elementele enumerate</i>	Ce persoană/grup de persoane reprezintă ținta discursului de ură? a) O persoană identificată negativ datorită caracteristicii protejate sau asocierii cu aceasta; b) Un grup identificat negativ; c) Ambele; d) Femei; e) Bărbați; f) Politicieni; g) Migranți; h) Persoane cu dizabilități; i) LGBTI; j) Persoane în etate; k) Altul (se indică)	Care sunt caracteristicile protejate care stau la baza discursului de ură? a) Gen (inclusiv sex, gravitate, naștere, alăptare, maternitate, adopție, procreare asistată medicamentos, identitate de gen, schimbare de sex, caracteristici sexuale, paternitate, co-maternitate); b) Vârsta; c) Convingeri politice; d) Opinie; e) Religie; f) Convingeri religioase sau filozofice; g) Naționalitate; h) Origine etnică sau națională; i) Dizabilitate; j) Orientare sexuală; k) Origine socială; l) Avere;	Identitatea persoanei/persoanelor afectată/e de discursul de ură (se indică numele și prenumele):	Publicul este îndemnat/instigat să acționeze? a) Da; b) Nu
--	---	--	--	---

		m) Stare civilă; n) Stare de sănătate; o) Caracteristică fizică sau genetică; p) Limbă; q) Altul (se indică)		
O entitate concretă este îndemnată/instigată să acționeze (de exemplu organele de drept, biserica etc.)? a) Da; b) Nu		Cum reacționează publicul la discurs (dacă poate fi analizat)? a) Publicul susține discursul de ură; b) Publicul reacționează împotriva discursului de ură; c) Publicul nu ia nicio poziție față de discursul de ură; d) Altfel (se indică)		

V. Conținutul și forma discursului de ură

Analiza conținutului poate include gradul în care discursul a fost provocator și direct, precum și forma, stilul și natura argumentelor expuse în discurs sau echilibrul dintre argumente. Este important să se analizeze dacă instituția media respectă echilibrul opiniilor (punctele de vedere/contraargumente). Vor fi luate în considerare întrebările de mai jos pentru a analiza conținutul și forma discursului de ură.

Vorbitorul își bazează discursul de ură pe argumente: a) Da; b) Nu <i>Notă: Dacă răspunsul este „da”, atunci se detaliază natura acestor argumente (relevant/nerelevant, suficient/insuficient etc.)</i>	Sunt utilizate insulte împotriva persoanei/grupului? a) Da; b) Nu <i>Notă: Insultă – cuvânt/cuvinte sau faptă injurioasă la adresa cuiva, care îi lezează demnitatea sau reputația; ofensă, jignire, injurie</i>	Discursul poate produce emoții negative unui spectator/ascultător? a) Da; b) Nu; c) Nu este clar	Discursul laudă sau glorifică, promovează și/sau justifică, neagă sau minimizează: a) Violența; b) Rasismul; c) Intoleranța; d) Holocaustul sau alte genocide; e) Războaiele de agresiune; f) Extremismul; g) Terorismul; h) Crimele împotriva umanității; i) Personalitățile istorice care au contribuit în mod esențial la genocide și crime împotriva umanității; j) Altceva/altcineva (se indică)
--	--	--	--

VI. Amplasarea difuzării

Cu cât amplasarea discursului de ură este mai mare, cu atât impactul acestuia va fi mai mare. Trebuie să fie luat în considerare faptul dacă discursul este public, ce mijloace de difuzare sunt utilizate, dacă discursul a fost transmis în ora de maximă audiență sau nu, etc. Vor fi luate în considerare întrebările de mai jos pentru a evalua amplasarea discursului de ură.

Gradul estimativ de răspândire a discursului de ură: a) Mic; b) Mediu; c) Mare <i>Notă: la estimarea amplitudinii difuzării discursului de ură se vor lua în calcul aria de acoperire a serviciului media audiovizual, datele audienței, popularitatea programului audiovizual, ora difuzării, sau dublarea mesajului și pe pagina web a serviciului media.</i> <i>Prin urmare, un grad mic de răspândire a discursului de ură poate fi considerat dacă discursul:</i> 1. este difuzat de un serviciu de televiziune sau de radio local sau regional; 2. nu este preluat de alte servicii media; 3. nu este distribuit și pe pagina web a serviciului sau pe rețelele sociale; 4. nu este difuzat în orele de maximă audiență <i>Un grad mediu de răspândire a discursului de ură poate fi considerat dacă discursul:</i> 1. este difuzat de un serviciu de televiziune sau radio local sau regional;

2. este preluat sau nu de alte servicii media audiovizuale;
3. în cazul distribuirii și pe pagina web sau pe rețelele sociale, numărul de vizualizări este înfîm (până la 1K) și comentariile nu incită la ură;
4. nici serviciul media și nici programul audiovizual nu se regăsesc pe primele zece poziții în ceea ce privește audiența și popularitatea;
5. este difuzat în orele de maximă audiență

Un **grad mare de răspândire** a discursului de ură poate fi considerat dacă discursul:

1. este difuzat de un serviciu de televiziune sau radio regional sau național;
2. este în lista must carry și/sau Multiplex A;
3. este preluat sau nu de alte servicii media;
4. în cazul distribuirii și pe pagina web sau pe rețelele sociale, numărul de vizualizări depășește 1K și există comentarii care incită la ură;
5. serviciul media audiovizual și/sau programul audiovizual se regăsesc pe primele zece poziții în ceea ce privește audiența și popularitatea;
6. este difuzat în orele de maximă audiență

VII. Probabilitatea de vătămare, inclusiv iminența

Incitarea, prin definiție, este o crimă incipientă. Nu este necesar ca acțiunea la care este îndemnat publicul printr-un anumit discurs să fie comisă pentru ca discursul menționat să constituie o infracțiune. Cu toate acestea, trebuie identificat un anumit nivel de risc de pericol. Aceasta înseamnă că se va stabili dacă există sau nu o probabilitate rezonabilă ca discursul să reușească să incite la acțiuni reale împotriva grupului țintă sau a persoanei, recunoscând că o astfel de cauzalitate ar trebui să fie destul de directă. Se va lua în considerare reacția pe scară largă a societății la declarațiile/evenimentele în cauză, cum ar fi prezența crescută a dezbaterilor publice, numărul crescut de plângeri, acoperirea altor mijloace de informare în masă etc. Vor fi analizate răspunsurile la întrebările de mai jos pentru a evalua probabilitatea de vătămare.

<p>Există o iminență a pericolului sau a riscului de potențială vătămare care ar putea fi cauzată de publicarea/difuzarea discursului?</p> <p>a) Da (detaliați); b) Nu</p> <p><i>Notă: vătămare - neplăcere, neajuns, nechez sau pagubă, daună materială pricinuită cuiva; atingere, știrbire adusă onoarei, prestigiului, intereselor etc. cuiva; atingere adusă integrității corporale sau sănătății unei persoane</i></p>	<p>Discursul invită la anumite acțiuni care ar putea fi înțelese de un membru obișnuit al publicului ca incitare la ură față de un grup sau un reprezentant al acelui grup?</p> <p>a) Da (detaliați); b) Nu; c) Nu este clar</p>	<p>Discursul identifică în mod clar un anumit „inamic”, disprețuind și denigrând țintele identificate?</p> <p>a) Da (se indică care); b) Nu</p>	<p>Există riscul escaladării unui conflict?</p> <p>a) Da (detaliați); b) Nu</p>	<p>Discursul de ură difuzat a creat deja efect (a adus vătămare cuiva, a inflamat opinia publică)?</p> <p>a) Da (detaliați); b) Nu</p>
---	---	--	--	---

VIII. Comportamentul furnizorului de servicii media (FSM)

Manifestarea discursului de ură în media audiovizuală determină creșterea amplitudinii acestui discurs, iar lipsa de reacție a jurnaliștilor și/sau furnizorului de servicii media duce la faptul ca televiziunea și radioul să se transforme în platforme de manifestare și răspândire a discursului de ură. Vor fi analizate atât situațiile în care jurnaliștii și/sau instituțiile media sunt sursa discursului de ură, cât și situațiile în care aceștia iau sau nu măsuri pentru stoparea răspândirii discursului de ură. Se vor lua în considerare întrebările de mai jos pentru a evalua rolul jurnaliștilor/furnizorului de servicii media în prevenirea și combaterea discursului de ură în media audiovizuală.

<p>În cazul discursului de ură, FSM:</p>	<p>FSM a oferit tribuna autorului discursului de ură:</p>	<p>Caracterul programului audiovizual:</p>	<p>Ora difuzării (inclusiv a</p>
---	--	---	---

<p>a) A reacționat corespunzător (s-a disociat de discurs, a încercat să-l stopeze sau l-a stopat);</p> <p>b) A reacționat necorespunzător (a acceptat/a susținut/a încurajat discursul de ură în mod vădit);</p> <p>c) Nu a reacționat (a lăsat lucrurile să decurgă fără a interveni)</p>	<p>a) Cunoscându-i viziunile;</p> <p>b) Necunoscându-i viziunile.</p> <p><i>Notă: controlorul va răspunde la această întrebare prin verificarea prezenței vorbitorului în alte programe audiovizuale ale aceluiași FSM în care a exprimat viziuni similare sau va deduce gradul de cunoaștere a viziunilor vorbitorului în funcție de percepția publică generală în raport cu acesta</i></p>	<p>a) Difuzat în înregistrare;</p> <p>b) Difuzat în direct;</p> <p>c) Difuzat în direct și interactiv;</p> <p>d) Programul audiovizual constituie conținut editorial al FSM;</p> <p>e) Programul audiovizual este achiziționat;</p> <p>f) Programul audiovizual este liniar;</p> <p>g) Programul audiovizual este neliniar</p>	<p>reluărilor, dacă este cazul)</p>
---	--	--	--

Interpretarea datelor colectate

Prezența potențialului discurs de ură în programele audiovizuale va putea fi stabilită în urma răspunsurilor la chestionarul de mai sus și în baza unor concluzii la care se poate ajunge, cum ar fi:

1. Subiectul/tema abordat/abordată în cadrul programului audiovizual este perceput/percepută în societate ca fiind **important, sensibil** sau **controversat**, și **de interes public**.
2. Declarațiile făcute în cadrul programului audiovizual incită la discriminare, ostilitate sau violență împotriva persoanei/grupului țintă și/sau sunt destinate să incite audiența împotriva persoanei/grupului țintă.
3. Vorbitorul are statut de **expert/specialist/funcționar de stat/politician** sau **jurnalist**, este o **persoană notorie/în care oamenii au încredere/influență**, precum și **apare frecvent în calitate de invitat în dezbaterile publice**.
4. La baza discursului de ură stă una sau mai multe caracteristici protejate.
5. Publicul și/sau o entitate concretă este îndemnat(ă)/instigat(ă) să acționeze.
6. Vorbitorul nu își bazează discursul de ură pe argumente și utilizează insulte împotriva persoanei/grupului.
7. Discursul poate produce emoții negative unui spectator/ascultător.
8. Discursul laudă sau glorifică, promovează și/sau justifică, neagă sau minimizează violența/rasismul/intoleranța/holocaustul sau alte genocide/războaiele de agresiune/extremismul/terorismul/crimele împotriva umanității/personalitățile istorice care au contribuit în mod esențial la genocide și crime împotriva umanității.
9. Discursul are/a avut un **grad mare de răspândire**.
10. Există o iminență a pericolului sau a riscului de potențială vătămare care ar putea fi cauzată de publicarea/difuzarea discursului.
11. Discursul invită la anumite acțiuni care ar putea fi înțelese de un membru obișnuit al publicului ca incitare la ură față de un grup sau un reprezentant al aceluia grup.
12. Discursul identifică în mod clar un anumit „inamic”, disprețuind și denigrând țintele identificate.
13. Există riscul escaladării unui conflict ca urmare a difuzării discursului de ură.
14. FSM a reacționat necorespunzător sau nu a reacționat la discursul de ură.
15. FSM a oferit tribuna autorului discursului de ură cunoscându-i viziunile.

Denumirea serviciului media audiovizual	Titlul și profilul tematic al programului audiovizual: a) Știri și actualități; b) Dezbateri; c) Divertisment; d) Satiră/umor; e) Altul (se indică)	Categoria serviciului media conform clasificatorului aprobat de Consiliul Audiovizualului: a) Local; b) Regional; c) Național		
Tema/subiectul programului audiovizual în care a fost înregistrat discursul de ură	Subiectul este perceput în societate ca fiind: a) Important; b) Neimportant; c) Sensibil; d) Controversat	Subiectul este de interes public: a) Da; b) Nu		
Autorul/autorii discursului de ură, inclusiv dacă jurnalistul este sursa discursului de ură (nume și prenume)	Declarațiile incită la discriminare, ostilitate sau violență împotriva persoanei/grupului țintă și/sau sunt destinate să incite audiența împotriva persoanei/grupului țintă? a) Da; b) Nu	Pasajul care constituie potențial discurs de ură (redare fidelă): „...”	Statutul vorbitorului (vorbitorilor) în societate: a) Cetățean de rând; b) Expert/specialist; c) Funcționar de stat; d) Politician; e) Jurnalist; f) Altul (se indică)	Vorbitorul este perceput de către public ca fiind: a) Persoană notorie/necunoscută publicului larg; b) Persoană în care oamenii au încredere/nu au încredere; c) Persoană influentă/neinfluentă
Autorul discursului apare frecvent în calitate de invitat în dezbaterile publice, indiferent pe ce platformă acestea au loc? a) Da; b) Nu	Vorbitorul : a) Își exprimă opinia în nume personal; b) Reprezintă o organizație/instituție	Cum este percepută instituția/organizația pe care o reprezintă vorbitorul de către public? a) Ca o instituție/organizație importantă; b) Ca o instituție/organizație activă; c) Ca o instituție/organizație mai puțin cunoscută; d) Alta (se indică)		
Declarațiile includ elemente de promovare și incitare la ură, discriminare sau violență împotriva anumitor grupuri sau a reprezentanților acestora? a) Da; b) Nu	Ce persoană/grup de persoane reprezintă ținta discursului de ură?	Care sunt caracteristicile protejate care stau la baza discursului de ură?	Identitatea persoanei/persoanelor afectate de discursul de ură (numele și prenumele)	Publicul este îndemnat/instigat să acționeze? a) Da; b) Nu
O entitate concretă este îndemnată/instigată să acționeze (de exemplu organele de drept, biserica etc.)? a) Da; b) Nu	Cum reacționează publicul la discurs (dacă poate fi analizat)? a) Publicul susține discursul de ură; b) Publicul reacționează împotriva discursului de ură; c) Publicul nu ia nicio poziție față de discursul de ură; d) Altfel (se indică)			
Vorbitorul își	Sunt utilizate insulte	Discursul poate	Discursul laudă sau glorifică, promovează	

bazează discursul de ură pe argumente: a) Da; b) Nu	împotriva persoanei/grupului? a) Da; b) Nu	produce emoții negative unui spectator/ascultător? a) Da; b) Nu; c) Nu este clar	și/sau justifică, neagă sau minimizează: a) Violența; b) Rasismul; c) Intoleranța; d) Holocaustul sau alte genocide; e) Războaiele de agresiune; f) Extremismul; g) Terorismul; h) Crimele împotriva umanității; i) Personalitățile istorice care au contribuit în mod esențial la genocide și crime împotriva umanității; j) Altceva/altcineva (se indică)	
Gradul estimativ de răspândire a discursului de ură: a) Mic; b) Mediu; c) Mare				
Există o iminență a pericolului sau a riscului de potențială vătămare care ar putea fi cauzată de publicarea/difuzarea discursului? a) Da (detaliați); b) Nu	Discursul invită la anumite acțiuni care ar putea fi înțelese de un membru obișnuit al publicului ca incitare la ură față de un grup sau un reprezentant al acelui grup? a) Da (detaliați); b) Nu; c) Nu este clar	Discursul identifică în mod clar un anumit „inamic”, disprețuind și denigrând și țintele identificate? a) Da (indicați care); b) Nu	Există riscul escaladării unui conflict? a) Da (detaliați); b) Nu	Discursul de ură difuzat a creat deja efect (a adus vătămare cuiva, a inflamat opinia publică)? a) Da (detaliați); b) Nu
În cazul discursului de ură, FSM: a) A reacționat corespunzător; d) A reacționat necorespunzător; e) Nu a reacționat	FSM a oferit tribuna autorului discursului de ură: a) Cunoscându-i viziunile; b) Necunoscându-i viziunile	Caracterul programului audiovizual?	Ora difuzării (inclusiv a reluărilor, dacă este cazul)?	